

Hacettepe Üniversitesi İstatistik Bölümü İST281 Bilgisayar Programlama Dersi

Fonksiyonlar

- Fonksiyonlar herhangi bir işlemi yerine getirmek üzere hazırlanan program parçalarıdır.
- Tekrar yapılması gereken işlemler için hazırlanır.
- `print()`, `input()` gibi hazır fonksiyonlar vardır.
- Fonksiyonlar isimleri çağırılarak kullanılır (call).
- Fonksiyonların parametreleri (argümanları) olabilir. `print("merhaba")` gibi.
- Fonksiyonlar çağırıldıkları yere değer geri döndürebilir. `a=input("sayı:")` gibi.

- **Fonksiyon yazmak, tanımlamak:**

```
def <fonksiyon adı>([parametre(ler)]):  
    <deyim(ler)>  
    [return <değer(ler)>]
```

Örnek:

```
def merhaba_yaz():  
    print("merhaba")
```

Çağırılan fonksiyon daha önce yazılmış (daha üstte) olmalıdır.

Çağırılması:

```
merhaba_yaz()
```

```
merhaba
```

- **Parametre kullanılması:**

```
def merhaba(n):  
    for i in range(n):  
        print("merhaba")
```

2 değeri n
parametresine aktarılır.

Çağırılması:

```
merhaba(2)
```

```
merhaba  
merhaba
```

- Değer geri döndürülmesi:

```
def topla(a,b):  
    c=a+b  
    return c
```

3 ve 5 değerleri sırasıyla
a ve b parametrelerine
aktarılır.

Çağırılması:

```
toplam=topla(3,5)  
print(toplam)
```

c değeri çağırıldığı
yere gider.

8

- **"return" deyimi fonksiyonu sonlandırır.**

```
def topla(sayılar):  
    toplam = 0  
    for x in sayılar:  
        toplam += x  
    return toplam  
    print("Sayıların toplamı hesaplandı")  
print(topla((5, 8, -3, 0, 9)))
```

"return" deyiminden
sonra yazıldığı için
çalışmaz.

Fonksiyonu çağıran
deyim.

19

- **Fonksiyonun parametreleri, programın diğer kesimlerinde görünmez (erişilmez).**

```
def topla(a,b):
```

```
    c=a+b
```

```
    return c
```

```
toplam=topla(3,5)
```

```
print(toplam)
```

```
print(a,b)
```

a ve b parametreleri
topla fonksiyonu için
yereldir.

Fonksiyonu çağıran kesimde
a ve b değişkenleri geçerli
değildir.

8

NameError: name 'a' is not defined

- **"return" deyimi birden çok değer geri döndürebilir.**

```
def enb_enk(sayılar):  
    enb=max(sayılar)  
    enk=min(sayılar)  
    return enb,enk  
eb,ek=enb_enk((5, 8, -3, 0, 9))  
print(eb,ek)
```

iki tane değer geri
döndürüyor.

9 -3

- **Bir fonksiyon başka bir fonksiyonu çağırılabilir.**

```
def enb_2( x, y ):  
    if x > y:  
        return x  
    return y  
def enb_3( x, y, z ):  
    eb=enb_2( y, z )  
    enb=enb_2( x, eb )  
    return enb  
# Çağır  
print(enb_3(3, 6, -5))
```

Bir fonksiyon kendisinden önce yazılmış başka bir fonksiyonu çağırıyor.

6

- **Parametrelerin varsayılan değeri olabilir.**

```
def topla(sayı1, sayı2=0):  
    return (sayı1 + sayı2)
```

```
print(topla(1,2))
```

3

```
print(topla(2))
```

2

```
print(topla())
```

TypeError: topla() missing 1 required positional argument: 'sayı1'

- Varsayılan parametrenin sırası önemlidir.

```
def topla(sayı1=0, sayı2):  
    return (sayı1 + sayı2)
```


Kendisinden sonra
gelen parametrelere
de varsayılan değer
verilmelidir.

- **Fonksiyon çağırırken parametrelerin adı (keyword) kullanılabilir.**

```
def üçgen_yap(n,ch):  
    for i in range(1,n+1):  
        print(i*ch)
```

```
n=int(input("1-15 arasında bir sayı giriniz:"))  
karakter=input("karakter:")  
if 1<=n<=15:  
    üçgen_yap(n,karakter)  
else:  
    print("Hatalı veri")
```

Parametre adları
kullanılmadı.

```
1-15 arasında bir sayı giriniz:4  
karakter:e  
e  
ee  
eee  
eeee
```

```
def üçgen_yap(n,ch):  
    for i in range(1,n+1):  
        print(i*ch)
```

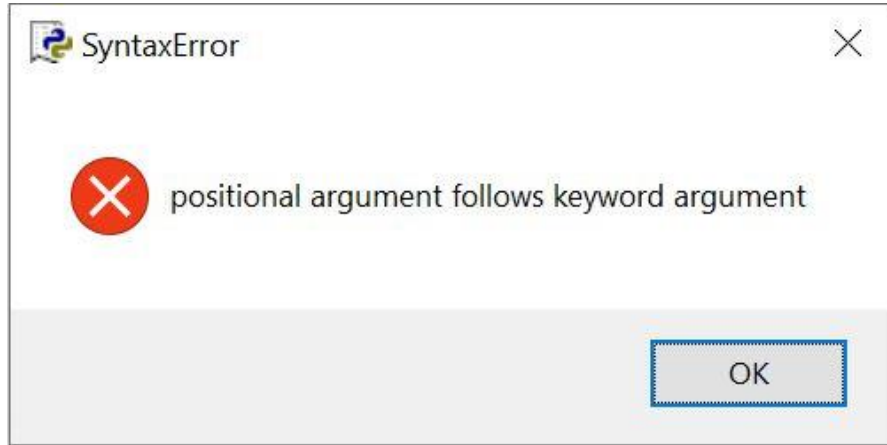
```
n=int(input("1-15 arasında bir sayı giriniz:"))  
karakter=input("karakter:")  
if 1<=n<=15:  
    üçgen_yap(ch=karakter, n=n)  
else:  
    print("Hatalı veri")
```

Parametre adları kullanıldı.
Sırası önemli değil. parametre
n ile değişken n, aynı isme
sahip olabilir.

```
1-15 arasında bir sayı giriniz:3  
karakter:x  
x  
xx  
xxx
```

- **Parametre adlarının sırası önemlidir.**

üçgen_yap(ch=karakter,n)

Bir parametrenin adı kullanıldığında, varsa sonraki parametrelerde de ad kullanılmalıdır.

üçgen_yap(ch, n=n)

Adı kullanılan parametreler sona yazılabilir.

- **Parametre sayısının değişken olması (önceden belirlenmemesi).**

```
def çarpım(*prm):  
    sonuç=1  
    for i in prm:  
        sonuç *= i  
    return sonuç
```

* işareti
parametrenin çok
değer alabileceğini
gösterir.

```
ç=çarpım(1,2,3)  
print(ç)  
ç=çarpım()  
print(ç)
```

6
1

```
def çarpım(*prm):  
    print(type(prm))  
    print(prm)
```

* işaretli parametre
demet (tuple)
yapısına dönüşür.

```
çarpım(1,2,3)
```

```
<class 'tuple'>  
(1, 2, 3)
```


- **Değişken sayıda parametrenin isim verilerek kullanılması.**

```
def çarpım(**prm):  
    print(type(prm))  
    for anahtar,değer in prm.items():  
        print(anahtar, değer)
```

** işareti
parametreyi
sözlüğe(dictionary)
dönüştürür.

```
çarpım(sayı1=1, sayı2=2, sayı3=3)
```

```
<class 'dict'>  
sayı1 1  
sayı2 2  
sayı3 3
```

- **Fonksiyon yazılmadan önce kullanılan değişkenler ve "global" kelimesi.**

sayı=15

```
def fonk():  
    print(sayı)
```

fonk()

15

Fonksiyon yazılmadan önce
değer alan değişkenler
fonksiyonun içinde görünür.

sayı=15

```
def fonk():  
    sayı=20  
    print(sayı)
```

```
fonk()  
print(sayı)
```

20
15

Fonksiyon içinde değer aktarıldığı için sadece fonksiyon içinde geçerlidir. Fonksiyondan önce değer aktarılan "sayı" değişkeninden farklıdır.

```
sayı=15
```

```
def fonk():  
    sayı=20*sayı  
    print(sayı)
```

```
fonk()
```

UnboundLocalError: local variable 'sayı' referenced before assignment

```
sayı=15
```

```
def fonk():  
    global sayı  
    sayı=sayı*2  
    print(sayı)
```

```
fonk()  
print(sayı)
```

```
30  
30
```

Fonksiyon yazılmadan önce değer alan değişkenlerin değeri fonksiyonun içinde değiştirilemez (nonlocal değişken).

Fonksiyon içinde kullanılan "sayı" değişkeninin yerel olmadığını belirtir.

sayı=15

```
def fonk(sayı):  
    sayı=sayı*2  
    print(sayı)
```

Parametreler
yereldir (local).

```
fonk(20)  
print(sayı)
```

40
15

Sorular

Soru 1: n tam sayısı çift sayı ise $n/2$ değerini tam sayı olarak, n tek sayı ise $3n+1$ değeri döndüren bir fonksiyon yazınız. Yazdığınız fonksiyonu bir n sayısı ile çağırıp sonucu ekranda gösteriniz.

Soru 2: Birinci soruda yazdığınız fonksiyonu değiştiriniz. Yeni fonksiyon n değeri ile hesaplamaya başlasın, aynı hesaplamayı sonuç 1 oluncaya devam ettirsin. Ara sonuçlar ekranda görülsün.

Soru 3: Döngü konusun 7 numaralı sorusunu fonksiyon kullanarak yazınız. Kendisi hariç tüm pozitif tam bölenlerinin toplamı kendisine eşit olan sayıya mükemmel sayı denir. Parametresi olan sayının mükemmel olup olmadığını bulan, sayı mükemmel ise "True" değilse "False" değerini döndüren bir fonksiyon yazınız. Sonra kullanıcıdan istenen sayının mükemmel olup olmadığını bulan, sonucu ekranda gösterdikten sonra, eğer okunan sayı mükemmel değilse sonraki ilk mükemmel sayıyı bulup görüntüleyen bir program yazınız.

Soru 4: Bir listeyi parametre olarak alan ve tekrarlanan öğeleri listeden çıkartıp yeni bir liste oluşturan bir fonksiyon yazınız. Fonksiyon oluşturduğu listeyi çağırıldığı yere döndürsün.

Örneğin: liste [4,5,4,4,6,5] ise yeni liste: [4,5,6] olsun.

Soru 5: Silindir alanını hesaplamak üzere üç tane fonksiyon yazınız. Birinci fonksiyon taban alanını hesaplasın. İkinci fonksiyon silindirin yanal alanını hesaplasın. Üçüncü fonksiyon silindirin alanını hesaplasın.

$$\text{taban alanı} = \pi . r^2$$

$$\text{yanal alan} = 2 . \pi . r . h$$

$$\text{alan} = 2 . (\text{taban alanı}) + (\text{yanal alan})$$

(Pi sayısını 3.14 alabilirsiniz.)